

Hoofdkop = Zelfstandig wonen, maar tóch samen.

Intro =Woongroepen worden steeds populairder, vooral onder vijftigplussers. Bewoners met een gemeenschappelijke levensstijl wonen samen in één pand.

De kans op vereenzaming is klein, de huurprijzen vallen mee en de locaties zijn vaak mooi.

Tekst = Marloes de Moor, Foto's: Dingena Mol

Woongroep: sommigen huiveren bij het woord. Gedacht wordt aan rondedansjes op blote voeten en slingers van gedroogde sinaasappelschillen aan de wand. Maar die associaties zijn inmiddels achterhaald. De hedendaagse woongroep vereist geen sektarisch samenklitten, maar biedt veel ruimte voor individualiteit. Met een gemeenschappelijk bestuur worden beslissingen genomen over bijvoorbeeld huisregels en onderhoud. Vooral voor ouderen die nog lang niet of misschien wel nooit toe zijn aan een verzorgingstehuis is de woongroep een uitkomst. Zelfstandig wonen en tóch samen.

Woongroep Prinsengracht is de oudste van Amsterdam en bestaat uit vrouwen van vijftig jaar en ouder. Bineke Ruitenschild (82) kan zich het ontstaan nog goed herinneren. "Enkele feministische, alleenstaande vrouwen, onder wie onze oudste bewoonster Liesbeth van der Waals (91), opperden het plan om te gaan samenwonen in één pand. Dat ging destijds uit van het VIDO, een beweging voor 'Vrouwen in de Overgang.'"

"Maar zo'n club zijn we nu helemaal niet meer, hoor," zegt Laura Smits (68) haastig.

Ook Ruitenschild schudt het feministische imago gauw van zich af, alsof het om een slecht zittende tuinbroek gaat: "Vrouwen die hier komen wonen hoeven niet feministisch te zijn. Wel zelfstandig."

Zelf besloot ze na jaren beschermd huwelijk te scheiden en haar intrek te nemen in deze vrouwenwoongroep. "Geen moment spijt van gehad."

In de beginjaren trokken de vrouwen intensiever met elkaar op en gingen ze zelfs samen op vakantie. "Maar dat waren wel conflictueuze tijden. Och, och, wat hadden we een ruzie."

Een deel van die oude garde is inmiddels vervangen door jongere aanwas.

Tineke Slats (58) woont sinds zeven jaar in de Woongroep Prinsengracht. "Je kunt je eigen gang gaan, maar doordat er regelmatig contact met de anderen is, zul je niet snel vereenzamen."

's Morgens drinken de vrouwen vaak samen koffie en discussiëren ze over politiek en allerlei actuele thema's. "Geen prietpraat, hoor."

Slats vindt het wel jammer dat er geen mannen in de woongroep mogen wonen. "Dat zou toch best gezellig zijn," oppert ze aarzelend.

Maar Ruitenschild schudt beslist en behoorlijk fel haar hoofd alsof het hier om wilde dieren gaat: "Oh, nee hoor, niet zolang ik er ben! Mannen komen er niet in. Ik zie het al voor me, zeg."

Slats glimlacht vergevingsgezind: "We zouden er in elk geval een keer over kunnen stemmen."

Bij Shravan, de Surinaams-Hindoestaanse op Steigereiland Noord, zijn mannen wel welkom. En wat voor mannen. Met de borst vooruit, onberispelijk gekleed, zijden sjaaltjes om hun nek, paraderen ze door de gemeenschappelijke ruimte waar het elke dinsdag en vrijdagavond feest is.

Ze eten weliswaar met hun handen, maar dat hoort erbij: Surinaams-Hindoestaans gebruik.

Met een kluijf kip de rijst van je bord vegen, daar draait zelfs de Pandit (de Hindoestaanse dominee) zijn hand niet voor om.

In de keuken spoelt hij de roti uit zijn snor. Hij maakt het niet te laat vanavond, want hij was vanmorgen alweer vroeg op om de Zonnegod weer water heeft gegeven.

Riana Kwairali vindt het fijn dat de Pandit deel uitmaakt van de woongroep. "Hij brengt de mensen dichterbij elkaar. En met levensvragen kun je altijd bij hem terecht."

Ze is bijna elke vrijdagavond te vinden in de gemeenschappelijke leefruimte. "Ik voel me hier thuis, de mensen spreken dezelfde taal en we eten Surinaams."

Chan Bisoen (65) is een goede vriend van haar geworden. Ze giert het uit van de lach: "Wij een stel? Welnee! Dat denkt iedereen! Ik woon beneden met mijn man."

"Maar haar uitzicht stelt niks voor. Ze kijkt uit op een muur," plaagt Bisoen.

Kwairali quasi beledigd: "Dank je. Maar jouw appartement staat pal in de wind."

De twee zijn de 55 jaar gepasseerd, maar zoals ze hier zitten met een sigaretje, heimelijke blikken uitwisselend, zouden ze ook best zestien kunnen zijn. Baldadig stompt zij hem op zijn bovenarm: "Stommerd!"

Ze zijn ontegenzeggelijk gecharmeerd van elkaar, maar zoals dat gaat in een mensenleven is zij al lang getrouwd. Hij was het ook, maar is gescheiden en heeft een vriendin buiten de stad. "Chan is als een broer voor mij," legt Kwairali uit.

Op vrijdagavond koken een aantal vrouwen uit de groep voor de rest: roti, gebakken vis of andere Surinaamse specialiteiten. De ritmische caraïbische muziek staat naar de maatstaven van een doorsnee 55-plusser vrij hard.

De fraai opgemaakte Rinia Birjmohun (57) is vanavond ook aanwezig, maar meldt daarbij dat zij het liefst zo spoedig mogelijk weer wil vertrekken.

"Het lijkt mooi, een woongroep. En in het begin was het ook leuk. Maar bij nader inzien..." Ze trekt met haar vinger een denkbeeldige streep onder haar betoog: "Er zijn veel meer minpunten dan pluspunten. Daar laat ik het bij."

Bisoen en Kwairali zien dat anders: "We moeten nog verder tot bloei komen, maar we zijn al een heel eind." En daar nemen ze nog een slok wijn op.

Bij Woongroep Abraham-Silodam is meer eensgezindheid. Vermoedelijk omdat hij ooit is ontstaan vanuit een groepje vrienden en vriendinnen die dezelfde interesses deelden. Toen de kinderen uit huis gingen zat Anneke Kwakkestein plotseling alleen in een groot huis in Broek. Nu staat ze elke dag achter haar schildersezels in een koloniaal ingericht appartement met een inspirerend uitzicht op het IJ. "Het voelt veilig. Er zijn mensen die je kent in de buurt, maar tegelijkertijd hoef je de deur niet plat te lopen bij elkaar."

Veel bewoners die zich aansloten bij de groep, zaten met hetzelfde: gescheiden, kinderen de deur uit, soms ook gestopt met werken. En wat dan?

Ook voor Marijke Stuart die een agentschap voor illustratoren had, was het een uitkomst. Mathieu Güthschmidt (60), acteur, twijfelde aanvankelijk of een woongroep wel iets voor hem was. "Anderzijds heb ik de neiging me wat solistisch op te stellen en die kant wilde ik niet op." Via collega-actrice Annemarie Prins kwam hij vier jaar geleden bij de Woongroep Abraham-Silodam terecht. "Na een gesprek had ik er meteen een warm gevoel over."

Wat de groep bindt is een gedeelde interesse voor kunst en cultuur.

"We gaan graag naar theater en toneel en komen elkaar regelmatig tegen bij voorstellingen," vertelt Stuart. In de gemeenschappelijke ruimte is een wisselende expositie van tekeningen, schilderijen foto's of andere uitingen die bewoners hebben gemaakt.

Niet geheel toevallig hebben zowel Kwakkestein als Stuart hun appartement voorzien van een goed gevulde boekenkast, kunstwerken aan de muur en een gezellige stapel kwaliteitskranten op de grond. Wie deel uitmaakt van de Woongroep Abraham-Silodam leest liever een goed boek dan de Wehkampgids.

De beroepen van de bewoners variëren sterk, maar zijn allen van een zeker intellectueel niveau. Onder hen zijn een tandarts, universitair docent, marktonderzoeker, psycholoog, twee acteurs.

In de boekenkast staat een ingelijste foto van popfotograaf Lex van Rossen die hen bijna vijf jaar geleden ontviel.

Elke donderdagavond tussen 18.00 en 20.00 uur treffen de bewoners elkaar om te borrelen. Het gaat op zo'n avond over van alles: een IDFA-film of het nieuwe kapsel van Nieke Vernooij.

Nieke Vernooij toont haar gekortwiekte hoofd aan de rest: "En?"

Zijn de bewoners inmiddels ook echte vrienden van elkaar geworden?

Een korte stilte valt. "We zijn in de eerste plaats goede burenen!"

<kader>

Woongroep Prinsengracht: Vrouwen van 50 jaar en ouder.

Aantal woningen: 16

Huurprijs: €400 tot € 450

Sinds: 1985

Initiatiefnemer: Liesbeth van der Waals en Bineke Ruitenschild

Woongroep Shravan: Surinaams-Hindoestaanse 55-plussers.

Waar: Steigereiland Noord op IJburg.

Aantal woningen: 35 appartementen, 14 tweekamerwoningen en 21 driekamerwoningen.

Huurprijs: € 300 tot € 550

Sinds: 2010

Initiatiefnemers: André Bholá, Woningstichting Rochdale en stichting Anand Joti.

Meer informatie: www.anandjoti.nl

Woongroep Abraham-Silodam: 4 mannen en 7 vrouwen

Aantal woningen: 11

Huurprijs: € 575 - € 650

Sinds: 2002 aan de Silodam, de woongroep zelf bestaat sinds 1991

Initiatiefnemers: Ferd Veelenturf en Nieke Vernooij

Meer informatie: www.abraham-silodam.nl